

אברהם רייזן

אברהם רייזן

תמונה זאת מוצגת בוויקיפדיה בשימוש הוגן. נשמח להחליפה בתמונה חופשית.

אברהם (אברום) רייזן (בכתיב יידי: **אַבְרָהָם רײזען**; באנגלית: **Abraham (Avrom) Reizen**, ולעתים **Reysen** או **Reyzen**; ברוסית: **Аврахам Рейзен**; לעתים גם: רייזין (**Рейзин**), רייזין או רייזן; 1 באפריל 1876, קוידנוב, פלך מינסק, האימפריה הרוסית – 31 במרץ 1953, ניו יורק) היה משורר יידיש, מספר, סופר ילדים ומחזאי, עורך ועיתונאי יהודי-אמריקאי ממוצא מזרח אירופי.

תוכן עניינים

1	תולדות חייו ויצירתו
2	מספרי אברהם רייזן בעברית
3	לקריאה נוספת
4	קישורים חיצוניים
4.1	מיצירתו

תולדות חייו ויצירתו

אברהם רייזן נולד בעיירה קוידנוב (קוידענאָוו; כיום דזרז'ינסק, Дзяржынск) שבפלך מינסק (רוסיה הלבנה), בתחום המושב של האימפריה הרוסית (כיום בבלארוס) ב-1 באפריל 1876, לסופר העברי והיידישאי קלמן רויזין (יק"ר), מחבר ספר השירים העברי הידוע "יונה הומיה" (ברדיצ'ב, 1894). אברהם למד עברית מגיל צעיר, אצל אביו ואחר כך אצל סופר עברי אחר, ישעיה-ניסן גולדברג (יכנה"ז). ראשית כתיבתו הייתה בשתי הלשונות. שירו הראשון ביידיש נדפס כשהיה רק בן 15, אצל העורך י"ל פרץ.

רייזן סיים את לימודיו במינסק, וגויס לצבא הרוסי. בתום שירותו יצא לוורשה, ושם הצטרף לחבורת סופרי היידיש הצעירים שחברו לפרץ. רייזן נמנה עם מנהיגי הקבוצה, והיה מקורב מאוד לפרץ. בוורשה החל את עבודתו העיתונאית, וכן ערך ספרי לימוד ביידיש, אנתולוגיות של שירה ומקראות לילדים. שיתף פעולה עם אחיו הצעיר, זלמן רייזן, אשר נתפרסם לימים כמי שחיבר את הלקסיקון הגדול והשלם של סופרי היידיש.

בשנת 1908 השתתף רייזן באירוע המכונן של תרבות היידיש, ועידת צ'רנוביץ, שבה הוכרזה היידיש כלשון לאומית יהודית. רייזן, ששהה עד אז תקופות קצרות בארצות הברית, היגר אליה סופית בשנת 1911, והשתקע בניו יורק עד סוף ימיו. בניו יורק פרחו עבודתו העיתונאית, והוא הפך לאחד מראשי המדברים בספרות היידיש החדשה. הוא הקים עיתון שבועי Dos Naye Land בו התפרסם בין היתר גם שאול רסקין. רייזן כתב גם עבור עיתון "פֿאַרווערטס". שיריו הולחנו והפכו לשירי עם מוכרים, שהושרו על ידי ציבורים גדולים של דוברי היידיש.

בשנת 1928 יצא רייזן לסיור גדול באירופה, וביקר בין השאר גם בברית המועצות, שבה הוצא להורג אחיו זלמן עשר שנים אחר כך (כנראה בשנת 1938) בעת משטרו של סטלין. אברהם רייזן היה קומוניסט ובעל השקפה פוליטית קיצונית, אך הדבר לא סייע להצלחת חייו אחיו ושאר הסופרים היהודים.

בין שירי העם שלו בולטים שירי המחאה והמהפכה, שהתחבבו על הקהל, וכן שורה של סיפורים קצרצרים שהיו מאוד פופולריים בין שתי המלחמות.

אחד משיריו הוא השיר היידי "א סוכה'לה א קליינע" המתאר סוכה רעועה העומדת ליפול, אך עומדת בכל זאת. השיר מדמה את הסוכה לעם היהודי, שחי ומתקיים אלפיים שנה אף על פי שפעמים רבות דומה כי לא ישרוד.

בראשית דרכו הספרותית כתב רייזן מספר סיפורים ומערכונים בעברית. כתב למעלה מ-100 כרכים של סיפורת, שירה, מערכונים ומאמרים. שירים בודדים שלו, מתקופתו האמריקאית, תורגמו לעברית והובאו בכמה אנתולוגיות.

- **האחים:** סיפור, ורשה: הוצאת תושיה, תרס"ז-1906.
- **איוב:** קובץ סיפורים, דפוס אות, 1947.
- **בת השדכן,** ורשה: תרנ"ה-1895.
- **מערכונים** (תרגום: בן ציון ידידיה), המרכז לתרבות, 1947.
- **ציורים ורשימות** (תרגום: חיים נחמן ביאליק), הוצאת מוריה, 1922.
- **על נהרות:** תשעה מחזורי שירה מספרות יידיש (תרגום וערך: שמשון מלצר), מוסד ביאליק, 1957 – בתוכם גם שירי אברהם רייזן.

לקריאה נוספת

- שלמה סלוצקי, **אברהם ריזן - ביבליאגראפיע**, ניו יורק: ביבליאטעק און ארכיוו ביים יידישן לערער סעמינאר און פאלקסאויווערזיטעט, 1956. (328 ע')

קישורים חיצוניים

- קטלוג של יצירותיו (<http://digital.library.upenn.edu/webbin/freedman/lookupartist?hr=&what=7574>), באתר אוניברסיטת פנסילבניה
- אברהם רייזן (<http://yiddish.forward.com/node/20>), באתר פארווערטס (ביידיש)
- האזנה לשירי אברהם רייזן (<http://www.zemereshet.co.il/artist.asp?id=44>), באתר זמרשת
- אברהם רייזן (<http://eleven.co.il/article/13479>), במהדורת האינטרנט של האנציקלופדיה היהודית בשפה הרוסית (ברוסית)
- יואל מסטבוב, על אברהם רייזן (עם יובל הששים) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archiv), דבר, 8 בינואר 1937
- אברהם רייזן (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe&BaseHref=DA), דבר, 13 במרץ 1942 (ליום הולדתו הששים וחמשה)
- יואל מסטבוב, אברהם רייזן (ליובל השבעים) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&S), דבר, 15 באפריל 1942
- יעקב פייכמן, אברהם רייזן (זכרונות וקיי-דמות) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&), דבר, 15 בנובמבר 1946
- י. מ. ניימן, אברהם רייזן (ליובל השבעים וחמש) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive), דבר, 4 במאי 1951
- ג. שופמן, שתיים שלוש שורות: אל אברהם רייזן, ליובלו השבעים וחמש (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe&BaseHref=DAV/1952/09/19&EntityId=Ar00503&ViewMode=HTML), דבר, 19 בספטמבר 1952
- אברהם רייזן (ליום הולדתו ה-75) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAU), דבר, 14 בנובמבר 1952
- המממ (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe&BaseHref=DAV/195), דבר, 21 בנובמבר 1952
- אברהם רייזן (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe&BaseHref=DA), דבר, 3 באפריל 1953 (עם פטירתו)
- ל. שתי אבידות: פרופ' ניסן טורוב ואברהם רייזן (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive), מעריב, 3 באפריל 1953
- ד. זכאי, אברהם רייזן (פגישות) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe), דבר, 10 באפריל 2017
- דניאל לייבל, משורר הדלות והרחמים (שלושים לאברהם רייזן) (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?Fr), דבר, 8 במאי 1953
- יעקב פייכמן, לזכר אברהם רייזן (http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Archive&Skin=TAUHe), דבר, 19 במאי 1953
- אברהם רייזן (http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Reyzen_Avrom), באנציקלופדיית יוואג ליהודי מזרח אירופה (באנגלית)

מיצירתו

- "שכר לימוד" (<http://www2.trincoll.edu/~mendelev/onkelos/skhar.pdf>), באתר מענדעלע (<http://www2.trincoll.edu/~me>), (ביידיש) (ndelev)
- "דער פרוש" (<http://www2.trincoll.edu/~mendelev/onkelos/poresh.pdf>), באתר מענדעלע (ביידיש)

הטקסט מוגש בכפוף לרישיון [Creative Commons ייחוס-שיתוף זהה 3.0](#); ייתכן שישנם תנאים נוספים. ראו את [תנאי השימוש](#) לפרטים.